

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 26.11.1987, sp. zn. Tzv 29/87, ECLI:CZ:NS:1987:TZV.29.1987.1

Číslo: 36/1988

Právní věta: Ochranu podle § 238 tr. zák. požívají i zahrádkářské chaty za předpokladu, že poskytují svému uživateli určité soukromí a možnost odpočinku, tedy slouží-li též k individuální rekreaci. O porušení domovní svobody nepůjde při vniknutí do zahradních kůlen, altánků, přístřešků a objektů neuzamčených, opuštěných, neobývaných, rozestavěných apod.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 26.11.1987

Spisová značka: Tzv 29/87

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Porušování domovní svobody

Předpisy: 140/1961 Sb. § 238 100/1960 Sb. čl. 31 83/1976 Sb. § 47
§ 58 ods. 3 128/1984 Sb. § 4 ods. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 36

Ochranu podle § 238 tr. zák. požívají i zahrádkářské chaty za předpokladu, že poskytují svému uživateli určité soukromí a možnost odpočinku, tedy slouží-li též k individuální rekreaci.

O porušení domovní svobody nepůjde při vniknutí do zahradních kůlen, altánků, přístřešků a objektů neuzamčených, opuštěných, neobývaných, rozestavěných apod.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR – vojenského kolegia ze dne 26. 11. 1987, sp. zn. [Tzv 29/87.](#))

Nejvyšší soud ČSSR zrušil na podkladě stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSSR usnesení vyššího vojenského soudu, jakož i usnesení vojenského obvodového soudu, a tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Obžalobou vojenského obvodového prokurátora byl voj. P. žalován, že dne

17. 3. 1987 kolem 24.00 hod. vypáčením skleněné výplně oken vnikl do zahrádkářské chatky občana V. B. v zahrádkářské kolonii Ostrov ve Strakonících, kde do druhého rána přespal a dne 22. 3. 1987 kolem 22.00 hod. tamtéž obdobným násilným způsobem za stejným účelem vnikl do chatky občana O. M.

Vojenský obvodový soud trestní stíhání voj. P. pro uvedené skutky zastavil podle § 223 odst. 2, 3 tr. ř. a § 172 odst. 2 písm. a) tr. ř., protože nejde o trestný čin, resp. přečin a trest, k němuž může stíhání vést, by byl zcela bez významu vedle trestu, který ho podle očekávání postihne za jiný čin.

Vojenský obvodový soud toto své rozhodnutí odůvodnil tím, že v případě vniknutí do zahradních chatek nebyly naplněny znaky trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák., a to vzhledem k účelu a poslání zahradní chatky. Soud má za to, že obviněný se dopustil pouze přestupku proti socialistickému soužití podle § 19 zák. č. 60/1961 Sb., k jehož projednání by byl příslušným jeho velitel.

Uvedené rozhodnutí napadl vojenský obvodový prokurátor včas podanou stížností, v níž poukázal na to, že zahradní chatky nesloužily jen k úschově náradí a ochraně před nepohodou, ale byly vybaveny tak, aby v nich jejich majitelé mohli přebývat jako v rekreační chatě.

Vyšší vojenský soud však tuto stížnost neshledal důvodnou a usnesením ze dne 18. 6. 1987 sp. zn., 1 To 183/87 ji zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.

Proti tomuto rozhodnutí podal generální prokurátor ČSSR ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona, v níž navrhl Nejvyššímu soudu ČSSR, aby vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že zmíněným usnesením vyššího vojenského soudu a v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 238 odst. 1 tr. zák., § 2 odst. 6 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., aby napadené usnesení zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona uvedl, že zahrádkářskou chatu je třeba považovat za stavbu sloužící k individuální rekreaci svého majitele, jakož i možnosti přebývání, obdobně jako je tomu u rekreační chaty. Z důkazů provedených v průběhu trestního řízení jednoznačně vyplývá, že obě stavby, které byly voj. P. napadeny, sloužily již vzhledem k jejich vybavení (válendy, krb, WC) k přebývání jejich majitelů, a proto je nutno je považovat za rekreační chaty a nikoliv za společné zařízení k úschově náradí. Z toho dále dovozuje, že pokud obviněný vnikl do zahrádkářských chat občanů B. a M. násilím v úmyslu v nich přespát, porušil domovní svobodu jejich majitelů a jeho jednání je nutno kvalifikovat jako dvojnásobný trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. a nikoliv jako přestupek proti socialistickému soužití podle § 19 zák. č. 60/1961 Sb.

Nejvyšší soud ČSSR přezkoumal na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona ve smyslu § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a došel k závěru, že zákon porušen byl.

Jak se podává z odůvodnění napadeného usnesení, soud druhého stupně zaujal v otázce právního hodnocení skutků spočívajících v násilném vniknutí do zahrádkářských chat občanů B. a M. totožné stanovisko jako soud prvního stupně. Oba soudy opírající se o vyhlášku federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj o obecných technických požadavcích na výstavbu č. 83/1976 Sb., v níž jsou mimo jiné stanoveny i podmínky pro výstavbu zahrádkářských chat, mají za to, že na rozdíl od rekreačních chat tyto chaty nejsou určeny k tomu, aby v nich jejich majitelé přebývali jako v rekreační chatě, ale mají sloužit jen k úschově náradí a pomůcek uživatele a pro jeho ochranu před deštěm. Podle názoru soudů druhého stupně na věci nic nemění ani skutečnost, že v konkrétním případě měli majitelé zahradní chaty zařízené tak, by v nich bylo možné spát, neboť v tom případě by bylo nutno chránit ustanovením § 238 tr. zák. jakoukoliv stavbu, kterou si její majitel upravil tak, aby

se v ní dalo spát. Proto prý nepřichází v úvahu ani pokus na nezpůsobitelném objektu.

S uvedenými závěry se nelze ztotožnit, a to z několika důvodů. Je tomu tak především proto, že oba soudy svá rozhodnutí opřely o nepřesnou interpretaci ustanovení § 58 odst. 3 vyhlášky FMTIR č. 83/1976 Sb., které se vztahuje na případy, kdy se zřizují dočasné zahrádkové osady na dobu kratší než 5 let a kdy na tuto dobu se v nich v odpovídající míře mohou vybudovat společná zařízení na úschovu náradí, zařízení pro hygienu, popř. pro úkryt před nepohodou. Z tohoto ustanovení však nevyplývá, že by tato omezení platila obecně a vztahovala se na stavby všech zahrádkářských chat. Rovněž je nepřesné tvrzení, že zmíněná vyhláška jednoznačně rozlišuje mezi pojmy rekreační chata a zahrádkářská chata. Je tomu tak jen co do povolených rozměrů, avšak jak vyplývá z ustanovení § 47 a násl. citované vyhlášky, a co je podstatné, že obě tyto stavby se považují za stavby sloužící pro individuální rekreaci. Totéž vyplývá i z jednotlivých ustanovení vyhlášky Českého cenového úřadu 128/1984 Sb., jak na to správně upozorňuje i stížnost pro porušení zákona. Zásady pro oceňování rekreačních chat a zahrádkářských chat jsou společné. Vyplývá to z ustanovení § 4 odst. 1 této vyhlášky a taktéž z přílohy č. 2, která je její součástí. Není tedy důvodu, aby oběma druhům těchto staveb byla poskytována odlišná ochrana, jestliže nejen fakticky, ale i právně slouží ke stejnému účelu, tj. k individuální rekreaci jejich uživatelů.

K tomu je nutno dodat, že naše socialistické státní a společenské zřízení vytváří základnu pro zajištění práv a svobod člověka umožňující plné rozvinutí jeho schopností a uspokojování jeho duchovních i materiálních potřeb v souladu se zájmy celku. Současně zabezpečuje důslednou ochranu práv a svobod osobnosti stanovených v Ústavě. V souladu s tím v konkrétních případech poskytuje ochranu před útoky proti některým právům a svobodám občana i trestní zákon. Nedotknutelnost obydlí, která je zaručena v č. 31 Ústavy, se promítá do trestního zákona ve formě ochrany proti porušování domovní svobody podle § 238 tr. zák. Tímto ustanovením je chráněna domovní svoboda jak vlastníka, tak uživatele domu nebo bytu. Domem se podle dosud platné judikatury rozumí též k domu přilehlá ohrazená zahrada a ohrazený dvůr, včetně objektů, které se zde vyskytují, jakož i přilehlé ohrazené hospodářské prostory a budovy. Domem se rozumí i rekreační chata (viz č. 1/80 sb. rozh. tr.). Tento širší výklad pojmu „dům“ při nedostatku jiných trestněprávních norem účinně zabezpečující ochranu práva občanů na nerušený odpočinek a regeneraci jejich pracovní síly, je zcela opodstatněný a odpovídá i požadavkům na účinnější zajištění ochrany jejich ústavních práv a zákonných zájmů. Jestliže tedy byl přijat širší výklad pojmu „dům“ ve smyslu § 238 tr. zák. v případě rekreačních chat, pak podle názoru Nejvyššího soudu ČSSR není dostatek přesvědčivých argumentů pro to, aby platnost tohoto výkladu nebyla rozšířena za určitých podmínek i na zahrádkářské chaty. To tím spíše, že velmi často se tyto chaty, třebaže jejich rozměry jsou omezené (16 m²), od rekreačních chat téměř v ničem neliší a v podstatě se využívají ke stejnému účelu. Kritériem pro rozlišování těchto chat nemůže být ani způsob a rozsah jejich vybavení, tak jako není z hlediska poskytování ochrany rozhodující ani vybavení bytu, do něhož pachatel neoprávněně vnikne. Je však důležité zjišťovat, zda skutečně jde o zahrádkářskou chatu v pravém smyslu slova a nikoli o kůlnu, altánek, přístřešek apod., sloužící skutečně jen k uložení zahradnického náradí, popř. k ukrytí před nepohodou. V těchto posledně uvedených případech by nemohlo jít o porušování domovní svobody obdobně, jako tomu je u objektů neuzamčených, opuštěných, neobývaných, rozestavěných apod. V konkrétním případě bude vždy rozhodující pro posouzení, zda jde o zahrádkářskou chatu, či nikoliv, zjištění, zda jde o stavbu sloužící zcela nebo převážně k rekreačním účelům, řádně zajištěnou v době nepřítomnosti uživatele, pravidelně nebo sezónně využívanou a umožňující trávit v ní volné dny, dovolenou apod. Pouze v těch případech, kdy zahrádkářská chata poskytuje svému majiteli určité soukromí a možnost odpočinku a kdy násilné vniknutí cizí osoby do této chaty právem může její uživatel považovat za citelný zásah do jeho svobody domovní, lze hovořit o porušování domovní svobody ve smyslu § 238 tr. zák., samozřejmě při naplnění všech dalších znaků tohoto trestného činu.

Z trestného spisu je zřejmé, že obě chaty, do nichž obviněný P. vnikl ve dnech 17. a 22. března 1987, měly shora uvedený charakter, tj. byly řádně uzamčeny a sloužily převážně k rekreačním účelům. Navíc byly na oploceném pozemku, který byl přidělen majitelům těchto chat k užívání. Bylo též spolehlivě zjištěno, že obviněný vnikl do chat s použitím násilí (vypáčením, popř. rozbitím oken). Byly tedy podle názoru Nejvyššího soudu ČSSR v tomto případě naplněny všechny znaky trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák., a proto obviněný měl být uznán vinným tímto trestným činem. Jestliže oba soudy hodnotily toto jednání pouze jako přestupek proti socialistickému soužití podle § 19 zák. č. 60/1961 Sb., porušily zákon.

Nejvyšší soud ČSSR dále vytkl vojenskému obvodovému soudu, že nesprávně použil ustanovení § 223 odst. 2, 3 a § 172 odst. 2 písm. a) tr. ř. i proto, že tato ustanovení na projednávaný případ neodpadají. Pokud dospěl k závěru, že vniknutí do zahradních chat je pouze přestupkem, měl tento přestupek postoupit příslušnému veliteli ke kázeňskému projednání a nikoli zastavit trestní stíhání.